

Tartalomjegyzék

Nyilatkozat	2
Az átdolgozott mesék szövegei.....	3
Jóni Anna - A három nádszál kisasszony	3
Jóni Anna - A kis kemence.....	8
Varga Józsefné Nagy Erzsébet – A rest lány	11
Varga Józsefné Nagy Erzsébet – Lavorütő vár	14
A mesék eredeti szövegei	18
Jóni Anna - A három nádszál kisasszony.	18
Jóni Anna - A kis kemence.....	23
Varga Józsefné Nagy Erzsébet – A rest lány	26
Varga Józsefné Nagy Erzsébet – Lavorütő vár	28

Nyilatkozat

Kijelentem, hogy mesterséges intelligencia alkalmazást/programot (pl. képalkotó, szövegalkotó) nem használtam a dolgozat készítése során. Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem, illetve mesterséges intelligencia alkalmazás/program segítségével vettem igénybe vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogi jogsértés ténye merül fel, a Szekció megtagadja a dolgozat befogadását.

Dátum: 2025.01.28.

Aláírás

Név (olvashatóan)

Nyilatkozat

Kijelentem, hogy a pályamunka elkészítése során, a kutatási téma kapcsolódása miatt, mesterséges intelligencia alkalmazást/programot (pl. képalkotó, szövegalkotó) használtam. Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem, a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogi jogsértés ténye merül fel, a Szekció megtagadja a dolgozat befogadását.

Dátum: 2025.01.28.

Aláírás

Név (olvashatóan)

Az átdolgozott mesék szövegei

Jóni Anna - A három nádszál kisasszony

Egyszer volt egy királynak két fia. Hát már az egyik házasodni készült. Meg is házasodott, nagyon szép felesége lett neki, egy királykisasszony. Azt mondja a másik testvérének, a hajadonnak:

- Na testvérem, nagyon szép feleséged van, hála legyen érte az Istennek! Remélem, hogy hamarosan nekem is lesz egy ilyen feleségem, mint neked!

Azt mondja a bátyja:

- Na, én is remélem testvérem, adjon az Isten neked is ilyen feleséget, de neked úgysem lesz ilyen, mint nekem!
- Nem tudni azt testvérem!

Egyszercsak már oda kerül a sor, hogy már a kisebbik testvér is házasodni készül. Beszélük a konyhában az ebédnél, a szakácsné meg hallgatja.

- Tessék csak kijönni! – mondja a szakácsné a nőtlen királyfinak. – Van itt az istállóban egy ló, azt tessék elkérni a kedves apjától. Majd menjen el vele a Fekete Tengernek a hetvenhetedik szigetére. Ott fog találni három nádszál kisasszonyt. Ha még a maga azt gondolta, hogy a bátyjának van szép felesége, magának olyan szép felesége lesz, hogy Napnak, Holdnak járásába szebb teremtés nem lesz!
- Jó!

Elkérte hát az apjától azt a lovat, felnyergelte és útnak indult. De nagy meglepetésére a ló nem a földön járt, a ló mindig a levegőben ment, a hitetlen nyolclábú ló. Ahogy megy a királyfiú a három nádszál kisasszonyért, egyszeriben megáll a Hódvilág pitvara előtt. Nyitva van a kapu, látni az udvart is. A királyfiú leugrik lováról, a ló megáll a pitvar előtt. Bemegy a királyfiú, látja, hogy a Hódvilágnak előszobájában már ott van egy lavor víz, szappan és törölköző. A királyfiú, hogy már régen nem mosdott, odament a lavorhoz, senkit sem látva úgy döntött, hogy megtisztítja magát. Mikor megtörölközik, odamegy hozzá egy nagy barna idős ember. A Hódvilág volt az. Azt mondja az a nagy barna kövér ember, kinn az előszobába:

- Kkhhh! Kkhhh! /erős köhögés/

Úgy elköhögte a királyfiút, hogy a ló sehol se látta. Hova máshova esett volna le a királyfiú, mint a Fekete Tengerre, nagy gödreire. De még olyan nagy sötétséget is adott a Hódvilág, hogy se az eget se a földet nem látta. Hason kúszott-mászott a királyfiú, ott tapogatott a sötétben, még egy békát is megfogott, de már nem bánta, csak ment tovább. Egyre csak mászott a királyfiú, mígnem kövesútra ért, de nyolclábú lovát továbbra sem látta sehol. Látja, hogy jön

egy gyönyörű szép királykisasszony, de az is a levegőben jár, arra még a kocsik is úgy jártak. De még ő olyan szépet sose látott. Mindjárt utol is érte. A Hódvilágnak a lánya volt az.

- Jó napot! – azt mondja.
- Jó napot!

Ekkor eszébe jut, hogy azt mondta neki a szakácsné, hogy a királyfiú szebb és szebb királykisasszonyokat fog találni, ezért ne adjon senkire se semmit, mert a három nádszál kisasszonynál szebb nincs e világon.

- Tessék idejönni a kocsira! – mondja a Hódvilágnak lánya. – Tessék idejönni, menjünk együtt!

Ahogy mennek, hát látja a királyfiú, hogy ebben az országban minden ember csak a fákat fűrészeli, a férfiak meg hordják a Hódvilágnak. Ő még ilyet életében nem hallott! Azt mondja a Hódvilágnak a lánya:

- Igen, mindannyian oda hordják a fát édesapámnak! Mind oda hordják!

Mennek tovább a másik országba a Hódvilág lányával. Ott is látja, hogy a fiúk, lányok a fát fűrészelik, hasogatják, viszik a Hódvilágnál. Ismét megszólal Hódvilágnak lánya:

- Hallod-e, te királyfi?! Ha nem bánod, tegeznék inkább. Mikor odaérsz a Fekete Tengernek a hetvenhetedik szigetére, ott lesz a három nádszál kisasszony. De fogsz még ott látni különbnél-különb királylányokat, azonban egy se kelljen neked, csak az a három nádszál!

Mire ezt kiejti a száján a Hódvilágnak lánya, akkorára a királyfiúnak a lova odaérkezett, akit eddig sehol sem látott. Azt mondja neki a királyfiú:

- Ó, kedves lovam, hát, hogy jöttél te utánam?
- Hát nagyon nehezen, igen nehezen jöttem csak utánad! Ül fel a hátamra!

A királyfiú lovának csak egy ugrásába került, hogy a Fekete Tengernek a hetvenhetedik szigetére érjenek. Megállnak a szélén.

- Hallgass ide! Ha te most bemész azért a három nádszálért, olyan ember legyél, olyan ügyes legyél, hogy mind a hármat egyszerre hozd el! – mondja a nyolclábú ló.
- Jól van szép lovam, úgy teszek!

Akkor a ló a fél orrlyukából ráfújta a tengerre, hogy poros úton mehessen a királyfiú a három nádszálért.

- Na, eredj! – mondja a királyfiúnak.

A királyfiú bizony olyan ügyes volt, hogy egyszerre szabadította ki és hozta el a három nádszálat. El is viszi magával mind a hármat, hiszen már megnyerte magának. Azt mondja a kis lova:

- Miért reszketsz?
- Hagyjad, kedves lovam! A három nádszálat elég ijesztő volt felszabadítani!
- Csak az a vén boszorkány lehetett olyan nagyon ijesztő. Ő lopkodta el ezeket a gyönyörűségeket – azt mondja -, a vén boszorkány rabolta el őket és akarta csakis egyedül saját magáénak a nádszál leányokat. Az őrizte még idáig, csak nem akadt rá legény, aki ellopta volna tőle a három nádszálat. De hallgass ide! – Ezt a nádszálat, ezt a három nádszálat úgy tartsd a kezvedben, mint a hímes tojást, hogy össze ne törjön. Mert most mindenhol a levegőben megyünk. De egyet se bonts ki, mert ha kibontasz egyet is, rögtön vizet kell adni neki, de ha nem adsz, azon nyomban megfullad!
- Köszönöm, hogy szóltál!
- Na, ülj fel a hátamra!

Felült a hátára, majd elindultak hazafelé. Hát ez a bolondos királyfiú ahogy mentek, gondolja magában, hogy ő bizony kibont egy nádszálat! Azt mondja:

- De vajon honnan adhatnék neki egy kis vizet? Én nem bánom, ha lesz víz, lesz, ha nem, akkor nem! – mert ő már nagyon kíváncsi, hogy milyen felesége lesz neki.

Kibont hát egy nádszálat, de az olyan, hogy Napnak, Holdnak járásába szebb teremtés nem volt nála.

- Szívem szép szerelme, hamar adjál vizet, mert szörnyű halált halok!

Kiszáradt a nádszál, mert a bolond királyfiú nem adott neki vizet. Így már csak két nádszála maradt. Hátranéz a ló:

- Hát te meg mit csináltál?
- Kibontottam egyet, mert kíváncsi voltam, hogy milyen lehet.
- Ejnye, ejnye, csak nem bírtad kívánni!

Megint mennek egy jódarabig. Már előre szól neki a ló:

- Ha már ezt az egyet kibontottad, a többi ki ne bontsd, mert nem lesz egy szép feleséged sem!

Mennek tovább a hazafelé vezető úton, ismét kíváncsiskodni kezd a királyfiú. Úgy dönt, hogy még egyet kibont. Csak nem lehet belőle akkora nagy baj.

- Hát akkor is megmarad még egy! – azt mondja.

Kibontotta, az is olyan szép volt, mint az előző. De ennek sem tudott vizet adni.

Azt mondja a ló, mikor megint hátranéz:

- Ugye nem bírtad ki, hogy ki ne bonts még egyet és kárt tegyél?
- Igazad van, kárt tettem ismételten.

- Na – azt mondja -, most már biztosan nem lesz a feleségedhez hasonló szépség. De ezt ki ne merd bontani, mert ha még a bátyádnak van szép felesége, kedves gazdám, neked ugyan nem lesz!
- Jó, az utolsót, a harmadikat nem bontom fel!
- Majd én szólok, mikor kibonthatod!

Mikor már a királyfiúnak a kertje alatt járnak és meglátja a lova a kutat, így szól:

- Készíts egy pohár vizet!

Felhúz egy vedér vizet, kimer belőle egy pohárral a királyfi.

- Na, most már kibonthatod a harmadik nádszálat!

Hát mikor kibontja a nádszálat, majd elájult a szépségtől. De a nádszál rögtön rákezdett:

- Szívem szép szerelme, hamar adj nekem egy pohár vizet, mert szomjan halok!

Odaadta a vizet a királyfiú, életben maradt az utolsó nádszál. Mire felsétáltak a kert végéből éppen ebédelni kezdett a fiú családja. De nem ment be az ebédhez újdonsült feleségével, hanem a legfelsőbb emeletre kísérte fel. Majd azt mondja a feleségének, hogy:

- Várj meg itt lelkem, leszaladok és szétnézek.

Látja a fiú, hogy éppen ebédelnek, majd odalép hozzájuk és kedvesen köszönti bátyját, apját és anyját is.

- Édes fiam, megházasodtál?
- Meg, kedves anyám!
- Mutasd meg nekünk is szép feleséged!

Mikor beviszi a nádszálat, hát még a vén király is elájult a szépségétől, de még csak a vén királyné is. Kiderült az ebéd során, hogy a két testvér felesége rokonok, még hozzá unokatestvérek. Azt mondja a kisebbik királyfiú:

- Na kedves bátyám, ugye, hogy találkoztam olyan szép asszonnyal, mint neked van?
- Találkoztál, kedves öcsém! A te feleséged igencsak szebb, mint az enyém. De nem baj! Az én feleségem is szép, meg a tied is!

Csak hogy a nádszál kisasszony nem szeretett a királyfiú otthonában élni. Azt mondja az urának a nádszál kisasszony:

- Menjünk inkább édesapámnál lakni! Vigyél engem haza! Ne félj az én apámtól, nem nagyon fogsz te kelleni neki, majd én melletted leszek!

Tudni illik, hogy az ördögös asszony ragadta el a nádszálakat az appjuktól. Ahonnan a Fekete Tengernek a hetvenhetedik szigetére vitte őket.

- Hát akkor menjünk oda lakni! – mondja a királyfiú.

El is mennek Aranyországba rögvést. A nádszál kisasszonynak az Aranykirály volt az apja.

- Jól vigyázz! El ne ess a palotámba! Mert ott az aranytól minden ragyog, még az udvar is. Vigyázz, add ide a kezed, én megfogom!

Leszálltak a ló hátáról:

- Édesapámat és édesanyámat nagyon tiszteld, csak erre kérlek!

Mikor bemennek, épp akkor ebédelnek. Mihelyst belép a fiú, tisztelete jeléül térdre ereszkedik felesége apja és anyja előtt.

- Kedves apám, ez a megváltóm! Ő szabadított ki engem a Fekete Tenger hetvenhetedik szigetéről, ő az én drága férjem!
- Igen, kedves lányom?
- Igen! – mert nehezen hitte el az aranykirály.
- Igen, lányom?
- Igen, ő az én megváltóm.
- Na, nem baj. Már megesküdtek?
- Meg!
- Na nem baj! Esküdjete meg még egyszer!

Így hát megint összeházasodtak. Elhívta az Aranykirály a királyfiú családját is. Akkor elkezdett a nádszál kisasszony dalolni, így:

„Kiballagok a vasúthoz, beszélgetni véled
 Viszek oda kék ne felejcsd, ibolyát tenéked
 Én azt hittem, hogy megcsalt, megcsaltál te százszor
 Ha ja vonat nem érkezik, én meghalok érted.”

Jóni Anna - A kis kemence

Na, volt egyszer egy szegény ember. A szegény embernek meghalt a felesége és egy másik asszonyt vett el feleségül. Volt egy lánya a szegény embernek meg az özvegyasszonynak is. De a szegény ember lánya olyan szép volt, hogy széles e világon, de még csak a vén Magyarországon sem akadt párja. A mostoha anyja sosem kedvelte. Az ő saját lányát tejbevajba fűrésztötte, de a szegény ember gyönyörű barna lányát bizony nem. Ha nincs otthon édesapja még jól meg is dorgálja. A kislány meg mit tett? Összeszedte magát és elment szolgálatot keresni. Egyszer csak találkozik egy kemencével, a kemence pedig telis-tele volt mindenféle süteménnyel. Egy szép pár arany cipő volt a kemence szájához téve és egy szép, gyönyörű öltözet, ruha is ott pihent mellette.

Azt mondja a kemence neki:

- Hallod-e, kedves lányom! Szedd ki belőlem ezt a kalácsot, ez mind a tied lesz! Kapard ki belőlem, légy olyan jó!

Azt mondja a lány:

- Jó, kikaparom!

Akkor mindenféle dolog a kislányé lett. Hát, kis árva lány volt ő, így hát megtette. Megy tovább, talál egy körtefát. Azt mondja a körtefa:

- Te kislány! Szedjél le rólam néhány körtét, mert nagyon nehéz vagyok, nem bírom ezt a sok körtét magamon!
- Jó! – azt mondja.

Leszedett egy jó fél szekérrel körtét a kislány. Mindjárt megkönnyebbült a körtefa. Megy, mendegél, hát egyszer meglát egy kis házat. Ott lakik egy asszony, egy ördögös asszony. Azt mondja, hogy:

- Adjon Isten jó napot, édes öreganyám!
- Adjon Isten neked is! Mi járatban vagy?
- Szolgálatot keresek!
- Gyere csak be. Épp tegnap telt le az ideje az előző szolgáltnak, állj be a helyére!
- Jó!

Na, az ördögös asszony elment, meghagyta, hogy a véka köleskását, amit összekevert egy véka hamuval, azt válogassa szét.

- Nekem azt a véka köleskását nagyon szépen szedd ki a véka hamuból, de főzd is meg, tálald is fel, mire én hazajövök!

A kislány nagyon sírt. Majd eszébe jutott, hogy a körtefa, meg a kemence így engedte őt el: „Amint gondod akadna, csak szólj nekünk!” - Adtak neki egy-egy kis sípot is. „Rögvest fújd meg ezt a sípot, és mi ott termünk!” – Mindjárt meg is fújta a kislány mind a két sípot, mind a kettő odament, a kemence is, meg a körtefa is.

- Halljátok, mit mondott a gazdasszonyom! Én ebből a véka hamuból szedjem ki ezt a véka köleskását, főzzem is meg, tálaljam is ki, mire ő hazajön!
- Egyet se búsulj!

Rendben is volt, meg is főzte a lány. Gondolta az ördögös asszony:

- Ez már a derék lány! Hát - azt mondja -, ember vagy, fiam! Sok időbe telt míg elkészítetted, de sikeresen kiálltad a próbát!

Akkor ismét tovább állt a kislány. Még háromszor teljesítette az ördögös asszony kérését, de hogy miben azt már ki tudja. Csakhogy három napból állt még akkoriban az esztendő és nagyon jól is viselkedett az asszonynál.

- Na, letelt az esztendőd lányom, hát mit adjak neked szolgálatodért cserébe?
- Azt tessék adni érte, amit gondolni tetszik!
- Hát adok érte neked pénzt!
- Hát akkor tessék adni nekem a szolgálatomért cserébe pénzt!

Háromszáz forintot fizetett a lánynak, amiért egy esztendeig szolgált. Megy, mendegél tovább a háromszáz forinttal. Sok körtét hagyott a körtefa magáról szedni, a sok szép arany ruhákat csak úgy hányma a kemence magából, arancypököket, ezüstpököket, mindenféle dolgot.

- Szedd össze lányom, vidd el magaddal, mert szívességet tettél nekem!

Aztán elindult haza. Elkukorékolja a kakas magát, otthon a mostoha anyjánál.

- Kukurikú, te szegény asszony! Jön a mostoha lányod, aranyba, bársonyba!
- Hess, el, te kakas, hogy a nehéz nyavalya törjön ki! Mit kukorékolasz itt? – Irigyelte a lányt a mostoha anyja.

Már egyre közelebb ér a lány a házhoz, csak elkukorékolja megint a kakas magát:

- Kukurikú, te asszony! Jön a mostoha lányod, aranyba, bársonyba hazafele!
- Hogy a nehéz nyavalya törjön ki, te kakas te!

Belép a lány a házba:

- Jó napot, adjon Isten, édesanyám!
- Adjon Isten neked is, minek jöttél haza? Na, hadd lássam, mit szolgáltál?

Mutatja szegény kislány, hogy mit szolgált. Azt mondja az asszony a saját lányának:

- Na most te próbálj szerencsét, indulj el szolgálatot keresni!

Szintén arra megy a mostoha lány, amerre a másik kislány ment. Azt mondja a kemence, akkor már nem volt benne kalács, semmi sem:

- Hallod-e, te lány? Pizskáld ki belőlem ezt a hamut! Jó tett helyébe jót várj!
- Bizony nem pizskálom én ki, inkább addig is tejes-vajas pogácsába harapok, és tovább haladok utamon!
- Na – gondolja a kemence -, eredj!

Megtalálja a körtefát. Azt mondja neki:

- Te lány! Szakíts le rólam néhány körtét, mert olyan nehéz, hogy nem bírom!
- Bizony nem szakítom én! Inkább addig tejes-vajas pogácsába harapok, és haladok tovább utamon!
- Na, eredj!

Elmegy a vén ördögös asszonynál, beáll szolgálni. Kitöltött a mostoha lánynak is egy véka köleskását, egy véka hamuval összevegyítve, ki is adta neki a feladatot, hogy csinálja meg ő is a válogatást, és főzze meg, úgy, mint ahogyan a másik kislány tette. De a mostoha lánynak nem akadt segítsége, így tehát nem tudta megfőzni. Hazajött a vénasszony és nem volt kész a kása. Jól elverte és elküldte. A kakas az asszonynak az ablakába ugrott.

- Kukurikú, te vénasszony! Jön a lányod, agyba, vérbe!
- Te kakas, hogy a baj jöjjön rád – azt mondja -, hát ez a kakas mindent beszél, csak azt nem, amit kéne!
- De hát jön a lányod agyba vérbe!

Hazaér a lánya, ki van sírva a szeme, tiszta vér, összeverte a vén ördögös asszony, mert nem tudta a parancsot teljesíteni.

- Hát mit csináltál? – mondja neki az árva kislány. – Ugye, nem tisztítottad ki a kis kemencét?
- Nem én!
- Ugye – azt mondja – a körtefáról se szedtél körtét?
- Nem! Inkább tejes-vajas pogácsába haraptam és haladtam!
- Na, látod! Én kitisztítottam a kemencét és a körtefáról is szedtem, azok adták nekem ezt a sok ruhát!

Az anyja össze-vissza szidta saját lányát, amiért nem volt hajlandó segítséget nyújtani. Pedig a jó tettért cserébe, csak jót kapott volna. A mai napig is élnek, ha meg nem haltak.

Varga Józsefné Nagy Erzsébet – A rest lány

Volt egy szegény asszony, annak volt egy nagyon rest lánya. Az asszony nem tudott vele mit elkezdni, mert a lány a világon semmit nem dolgozott. Az asszony elővette a seprűt, agyba-fübe verte vele és kizavarta az udvarra. Éppen arra ment a királyfi hintóval, megállt. Azt mondja a szegény asszonynak:

- Mondja, jóasszony, ugyan miért bántja maga azt a lányt?
- Miért bántom? Olyan ügyes azt mondja, hogy már az ereszet is megfonta!
- Ne bántsa, adja ide nekem, majd én elviszem, adok neki munkát!

Fel is ülteti a király a lányt a kocsira és elvitte.

- Na, lányom! Adok én neked annyi fonni valót, hogy nem kell odahaza az ereszt megfonni!

A lányt bezárták egy szobába, még aznap összehordtak neki annyi kendert, hogy úgy tele volt a szoba, a lány meg se tudott tőle mozdulni. A lány megebédelt, később bevitték neki a vacsorát is. De a vacsora nem kellett, mert nagyon szomorú volt a kislány. Bemegy hozzá egy öregasszony, azt mondja neki:

- Mondd lányom, miért búsulsz?
- Hát hogyan búsulnék, mikor a felséges királyatyám azt mondta, hogyha reggelre én ezt a kendert meg nem fonom, a fejem ott nem lesz, ahol most van!
- Ne búsulj lányom, hadd egyem meg a vacsorádat! Majd én reggelre megfonom helyetted.
- Egye csak meg öreganyám, én úgysem eszem!

A lány lefeküdt, aludt reggelig, addig az öregasszony megfonta mind egy szálig a kendert. A szakácsné reggel felkelt, megy megnézni a lányt, benéz a szoba ajtajának kulcslyukán, hát látja, hogy a fonal egy szálig meg van fonva. Szalad a királyhoz:

- Felséges királyatyám! A kender mind egy szálig meg van fonva!
- Ne bántsatok, hadd aludjon! – azt mondja. Vigyétek be neki a reggelit, tegyétek le, mert egész éjjel dogozott!

Na, jól van, bevitték neki a reggelit, az ebédet, a lány felkelt, evett, jót nevetett a markában, hogy nem csinált semmit. Majd másik este a király kiadta neki a parancsot, hogy reggelre azt a rengeteg fonalat mossza ki, de szárítsa is meg és gombolyítsa is fel.

„Hű, ez nekem már megint nagy feladat!” – gondolta a lány. Este bemegy hozzá egy öregasszony megint.

- Na lányom, azt mondja, úgy látom, már megint szomorú vagy! Mi a feladat?

- Kedves öreganyám! Hogyne lennék szomorú, hiszen megint milyen nagy feladatot adott a király! Ezt a sok fonalat mossam ki, szárítsam ki, de reggelre gombolyítsam is fel!
- Ne búsulj lányom, add ide a vacsorádat, hadd egyem meg! Meglesz minden reggelre, amit rád parancsoltak!
- Egye meg öreganyám!

Megette az öregasszony a vacsorát. Kimosta, kiszapulta, reggelre fel is gombolyította a fonalat.

Másnap reggel megy a szakácsnő nézni. Azt mondja a királynak:

- Felséges királyatyám! Hát a fonal olyan gyönyörű hófehér, rendben van minden!
- Jól van, ne szóljatok neki semmit, hadd aludjon, mert egész éjjel mindig csak dogozott.

Bevitték neki a reggelit, meg az ebédet. A lány megette a reggelit is, az ebédet is. Majd este viszik neki a vacsorát. Majd beüzen a király, hogyha reggelre az a rengeteg sok vászon mind meg nem lesz szöve, akkor a feje ott nem lesz a helyén. Hej, akkor volt a lánynak nagy bánata! Még csak a mosás, de hogy a szövés! Az lesz a legnagyobb dolog! Ott búsul megint, ott sóhajtozik, mikor ismét bemegy hozzá egy öregasszony.

- Mit búsulsz kedvesem?
- Hát hogyne búsulnék, mikor a királyatyám azt mondta, hogyha ezt a rengeteg fonalat reggelig meg nem fogom szöni, akkor a fejem nem marad a helyén!
- Jól van, lányom, ne búsulj, hadd egyem meg a vacsorád!

Megette az öregasszony a vacsorát.

- Na, lányom, feküdj le! Majd, mikor a legjobb dolgod lesz, akkor az lesz a feladatod, hogy gondoldj ránk, hármunkra!

A lány lefeküdt, az öregasszony csett-csatt, hozzákezdett szöni. Azt a rengeteg vásznat mind leszötte. Annyi vászon volt, hogy a szobában nem is fértek tőle. Felkel reggel a szakácsné, megy megnézni, látja, hogy a rengeteg vászon mind a szobában van. Szalad a királyhoz.

- Felséges királyatyám, a lány mindent megszöött az éjszaka, azt a sok, rengeteg vásznat, hogy még járni se lehet a szobába!

Megy a király arra, nézi, hát tényleg igaz, a lány fekszik, a vászonnal meg telis-tele a szoba. Azt mondja a király:

- Na, papot kell hívni, mert én ezzel a lánnyal megesküdek, mert ettől a világon ügyesebbet nem kapok!

Jól van. Mikor megesküdtek, áll a nagy vacsora, azt mondja a lány:

- Kedves királyfi! Nekem van három nagynéném, úgy szeretném, ha azok megjelenhetnének itt a vacsorán.

Egyszer csak úgy török, marják a padlást, bújik befelé a három öregasszony. Mikor meglátja a király, hát megijedt tőlük. Mindjárt asztalt terítenek, leül a három öregasszony. Odamegy a király.

- Hallja, kedves öreganyám, miért van magának olyan rettenetesen nagy foga?
- Miért királyfi? – Azért, - azt mondja – mert világeletemben nagyon sok kendert megrágtam!

A másiktól ezt kérdezi:

- Hallja kedves öreganyám, hát magának miért van olyan nagy szeme?
- Miért királyfi? – Azért, mert világeletemben nagyon sok fonalat kimostam, meg megtekertem!
- Jaj, akkor az én feleségemnek is ilyen lesz?
- Ilyen bizony!

Kérdezi a harmadikat:

- Kedves öreganyám, hát maga miért olyan hétszer duccos?
- Azért, mert világeletemben nagyon sok fonalat megszőttem! Azért van elől-hátul duccom.
- Jaj, én többet a feleségemet nem engedem se szőni, se fonni, semmit a világon! Nehogy az is ilyen csúnya legyen!

A három öregasszony megvacsorált, összezsápták magukat, elmentek. A királyfi meg a felesége ma is él, ha meg nem halt.

Varga Józsefné Nagy Erzsébet – Lavorütő vár

Volt egy szegény ember a világon, annak volt egy árva kislánya. Azt mondja a kislány az édesapjának:

- Édesapám, én elmegyek szolgálatot keresni, mert így ketten nem élünk meg!
- Eredj lányom!

A kislány a nagy világot a nyakába vette, elindult szolgálatot keresni. Egyszer csak betévedt a királynál. „Megpróbálom, hátha kapok szolgálatot!” – gondolta magában. Meg is fogadták a kislányt pulykapásztornak. Persze a király nőtlen volt, a kislány pedig hajadon. Egyszer a király azt gondolta, hogy meg kellene nősülnie. Azt mondja a szobalánynak meg a szakácsnénak:

- Idehallgassatok! Én már országot, világot bejártam, de kedvemre valót nem találtam. Csinálok egy bált, hátha az én mátkám eljön!

Meg is próbálta a királyfi, csinált egy bált. A szobalány és a szakácsné készülődtek. Ahogy készültek a bálra, azt mondja a király a szobalánynak:

- Hozzad csak a lavort, hadd mosakodjak meg!

Ezt meg a kis pulykapásztor meghallotta, felkapta a lavort, vitte is be a királynak. A király meg püff-püff, agyba-fübe verte a kislányt a lavorral.

- Takarodj, te kis piszkos, még te merted behozni nekem a lavort!

A kislány meg kiment sírva, hogy összeverte a király a lavorral. Persze a szobalány, a szakácsné és a király elmentek a bálba. A kislány otthonmaradt, ott siránkozott, hogy a király, hogy összeverte őt a lavorral. Elment oda egy öreg ember:

- Mit sírsz kislányom?
- Hogyne sírnék, mikor mindenki elment a bálba, engem meg itthon hagytak, ennek tetejébe még a lavorral össze is vertek!
- Na, nem baj kislányom! Adok neked egy diót, nyisd ki! Van benne ezüstruha, vedd magadra, elmész te is a bálba!

A kislány mindjárt kinyitotta a dióhéjat, kivette belőle az ezüstruhát, majd elment a bálba. A király mikor meglátta, a kislányt rögtön megtetszett neki. Mindjárt kérdezi a király, hogy:

- Hová való maga nagyságos kisasszony?
- Én? Lavorütő várba!

Erre a király elkezdett gondolkodni, hiszen ő már országot, világot bejárt, de még a Lavorütő várnak hírét nem hallotta. Nagyon szépen mulattak együtt. Tizenkét óra után a kislány eltűnt. A király mikor hazament, másnap borzasztó nagy bánatban szenvedett, hogy eltűnt a kisasszony

és ő nem tudja hová mehetett. Hetedhét országot bejárt, de Lavorütő várnak hírét soha nem hallotta. Megint gondolt egyet a király:

- Jól van, csinállok még egy bált! Hát hogyha ismét eljön szívem választottja!

Úgy is volt. A következő vasárnap megint csinált a király egy nagy bált. Megparancsolta a szakácsnénak és a szobalánynak, hogy vigyék be neki a kefét. Kapja magát a pulykapásztor az alkalmon és már viszi is befelé neki a kefét. Persze a király megharagudott rá:

- Te kis piszkos, megint te hozod a kefét?

Jól elverte a kefével szegény kislányt. A kislány megint sírva fakadt.

- Na, megint kikaptam a királyatyámtól! Ezúttal a kefével.
- Jól van, minek mentél be? – mondja az öreg ember.

A király a szakácsnéval, a szobalánnyal együtt felöltözött, elkészült és elindult a bálba. A kislány otthonmaradt, csak ott sírdogált egymagában. Megint odament az öregember:

- Mit sírsz kislányom?
- Hogyne sírnék – azt mondja – mikor megint összevert a királyatyám a kefével!
- Na, nem baj kislányom, adok neked egy másik diót! Nyisd ki, öltözz fel, eredj el a bálba! Ha a király kérdezné tőled, hogy hová való vagy, azt mondd neki, hogy a Kefeütő várba.

Úgy is volt. A kislány szépen felöltözött, elment a bálba. Nagy öröme volt a királynak, hogy ismét látja. Mindjárt hozzákezdett mulattatni. Kérdezi tőle:

- Hová való?
- Én? Kefeütő várba!
- Na, a múltkor Lavorütő vár volt, most meg Kefeütő vár! Hol fogom én ezeket megtalálni?
- Ha ügyes, akkor megtalálja!

Tizenkét óráig mulattak, a kislány megint kiosont a király kezei közül. A királynak nagy bánata volt, hazament.

- Na, még egy próbát teszek, de most már a kezemből többet el nem engedem!

Harmadjára is csinált egy nagy bált a király. Ismét öltözött, mikor megparancsolta a szakácsnénak meg a szobalánynak, hogy vigyék be neki a pálcáját, mert ő már elindul. Ezt a kis pulykapásztor is meghallotta, szalad a pálcájával befelé. Mikor ezt a király meglátta így szólt:

- Megint te hozod a pálcát?

Jól elkente a pálcával is. Megint megy kifelé a kislány sírva.

- Mi baj van?
- Összevert a királyatyám a pálcával!

- Nem baj, miért mentél be hozzá?

Elment a király a bálba, a szakácsné és a szobalány is. A kis lány megint otthonmaradt. Majd megint elment az öregember hozzá:

- Mit sírsz, kislányom?
- Hogyne sírnék, mikor megint összevert a királyatyám a pálcával!
- Na nem baj kislányom, itt a harmadik dió! Nyisd ki, öltözz fel, eredj el a bálba! De most már nagyon vigyázz magadra, mert most már a gyűrűt is oda fogja neked adni! A gyűrűt hozd el magaddal! A kapunál katonák fognak állni, hogy a király tudta nélkül senkit se engedjenek ki. De ha te mész kifelé, mondd azt az őrségnek, hogy menjenek be egy pár pohár borra, mert hívhatja őket a király. Akkor te ki tudsz osonni.

Úgy is tett a kislány. Elment a kislány a bálba, a király rögvest karon fogta.

- Na, most már a kezeim közül nem engedlek ki!

Hát aztán addig beszélgettek, hogy újra összeismerkedtek. A király a gyűrűt rögtön a lánynak az ujjára húzta. A király elbízta magát, mert úgy gondolta, hogy a tudta nélkül a kapun a világon senki sem tud kimenni. Egyszer, úgy éjfél után a lány gondolt egyet, azt mondta a királynak:

- Ha szabad lesz, kimegyek egy kicsit!
- Tessék csak!

A lány kiment, egyenesen a kapuhoz rohant, azt mondja az őrségnek:

- Menjenek be gyorsan, a királyatyám hívhatja magukat egy pár pohár borra!

Persze ennek az örök megörültek, beszaladtak, a lány meg addig elosont. Mikor bemennek az örök a bálba, mindjárt kérdi a király:

- Minek jöttetek?
- Hát a királykisasszony parancsolta! Hú, megint meglógott a királykisasszony!

Na akkor, mikor elment a kislány haza, elmúlt a bál, a királynak nagy bánata volt, bánatában beteg volt a király, mert hetedhét országot bejárt, de ezeknek a városoknak nem hallotta híret sem. Majd egyszer azt mondja a király a szakácsnénak:

- Süssön nekem egy kis pogácsát, de nagyon finom legyen!

A szakácsné azonnal neki is látott pogácsát sütni, erre a kis Hamupipőke a gyűrűt az ujjáról lehúzta és beletette egy pogácsába. Éppen az a pogácsa került a király elé, amelyikbe a gyűrűt tette. Mikor a király beleharapott a pogácsába, a gyűrű rögtön a szájába került. Akkor hozzákezdett:

- Szakácsné, szobalány, jöjjenek be hozzám, de azonnal! Baj van!

Szalad a szobalány, a szakácsné.

- Mi baj van?

- Itt a gyűrű! Ki tette a pogácsába?
- Nem tudjuk felséges királyatyám.
- Fejeteket veszem, mert a pogácsát ti csináltátok és rajtatok kívül ott senki nem járhatott!

A szakácsné és a szobalány nagyon hozzáfekedett sírni, hogy nem ők tették bele a gyűrűt a pogácsába. Kimennek a konyhába, nagy bánatosan. A kis Hamupipőke:

- Mit sírtok? –kérdi.
- Hogyne sírnánk, mikor a gyűrű a pogácsában volt, a király megtalálta, most már, ha meg nem mondjuk, hogy ki tette bele, a fejünket veszi!
- Ne törjétek rajta a fejeteket! Kérdezzétek csak meg a királytól, hogy ki tehette bele a pogácsába a gyűrűt, majd én meg mondom neki a választ!

Bemennek a királyhoz:

- Királyatyám, azt mondta Hamupipőke, hogy hát tessék tőle megkérdezni, majd ő megmondja, hogy ki tette a pogácsába a gyűrűt!

Mindjárt be is hívták Hamupipőkét.

- Na te kis piszkos, mondd csak meg, hogy ki járt itt? Ki tette a fél gyűrűt a pogácsába?
- Hát királyatyám, ha akarja tudni, majd én megmondom!
- Na, mondd gyorsan!
- Én voltam az! Én tettem bele!
- Te tetted? Hát, hogy jöttél te ahhoz?
- Hát királyatyám, hogy jött ahhoz, hogy engem jól összepüfölt a lavorral? Jusson csak eszébe királyatyám, hogy először a Lavorütő várba való volt a kisasszony! Hát engem vert össze a lavorral! Másodszor pedig a kefével püfölt össze! Harmadjára meg a pálcával! Én voltam az, akit összevert!
- Jól van, hát tudom, hogy téged vertelek össze. Eredj kislányom, gyorsan öltözz fel!

A kis pulykapásztor kiment, felöltözött szépen. Először az ezüst ruhát öltötte magára, másodszor az aranyruhát, harmadjára pedig a gyémántruhát.

- Jól van kislányom, valóban téged kerestelek!

Bárókat, hercegeket, nagykalapú tótokat hívott. Megcsinálták a nagyszerű lakodalmat még most is mulatnak, ha csak el nem fogyott az innivaló.

A mesék eredeti szövegei

Jóni Anna - A három nádszál kisasszony.

Eccer vót egy királynak két fia. Hát mán az egyik házasandó vót, az egyik fia. Megházasodott, de sikerült is neki, nagyon szép felesége került, egy királykisasszony. Azt mondja még a másiknak, még nőtlen vót:

- Na testvérem, nagyon szép feleséged van, hála legyen az istennek. De remélem, hogy nekem is lesz olyan.
- Azt mondja a bátyja:
- Na, én is remélem testvérem, adjék az isten neked is ilyen feleséget, de neked nem lesz ilyen, mint nekem!
- Hát nem tudni, testvérem.

Eccer oda kerül a sor, hogy mán a kisebbik öccse is házasodik. Beszéli a konyhába az ebédnél, a szakácsné meg hallgatja. Azt mondja a szakácsné:

- Tessék csak kigyönni! – annak a nőtlen királyfinak mondja. – Van itt az istállóba egy lú, aztat tessék elkérni a kedves apjátul. És – azt mondja – a Fekete Tengernek a hetvenhetedik szigetjén van három nádszál kisasszony. Ha még a maga bátyjának van szép felesége, de még magának nem olyan lesz, hogy napnak, holdnak járásába szebb teremts nem lesz nálánál! – a szakácsné mondja.
- Jó!

Elkérte az apjátul azt a lovat, felnyergel, megyen. De a lú sosem a földön ment, a lú mindig a levegőbe ment, a nyóclábú lú. Ahogy megyen a három nádszál kisasszonyér, a királyfiú, hun áll ű meg, mint a hódvilág előtt. A hódvilágnak ki van nyitva a pitvar. Leáll a királyfiú, leugrik a lovárul. A lú meg ott áll elől. Bemegyén, látja a királyfiú, a hódvilágnak a pitarába ott van egy lavor víz, mán az előszobájába ott van a víz, szappan, türülköző. A királyfiú, hogy mán régen nem mosdott, leállott szabályoson, nem látott senkit, megmosdott. Mikor megtürülközik, mind, bemegy egy nagy barna üdösszerű ember. A hódvilág vót. Azt mondja az a nagy barna kövér ember, kinn az előszobába:

- Kkhhh! Kkhhh! /erős köhögés/

A királyfiút úgy elköhögte, hogy a lú sehol se látta. Hun esett le a királyfiú, mint arra a Fekete Tengerre, nagy gödrökre. De olyan nagy setéséget adott a hódvilág, hogy se eget se földet nem látott. Hason mászott a királyfiú, ott turkált, csuszót, békát fogdosott, de már nem bánta, csak ment és ment. Ahogy mász a királyfiú, de a lú nincs sehun, valahogy ű a kövesútra kívánszorgott. Látja, hogy jön egy gyönyörű szép királykisasszony, de az is a levegőn, arra a

levegőn jártak a kocsik. De még ű olyan szépet sose látott. Mindjár utóléri. A Hódvilágnak a jánya vót.

- Jó napot! – azt mondja.
- Jó napot!

De megmondta a szakácsné, hogy ű szebb és szebb királykisasszonyokat fog tanálni, de ne adjék senkire se semmit, mert a három nádszál kisasszonynál szebb nincs e világon.

- Tessék idejönni a kocsira! – a Hódvilágnak a jánya mondja. – Tessék idejönni, menjünk együtt!

Ahogy mennek, hát látja a királyfiú, hogy ebbe az országba mind a fákat fűrészelik, de űk férfiak és hordják a Hódvilágnak. Illyet hallani! Azt mondja a Hóvilágnak a jánya:

- Igen, ezek oda hordják édesapámnak, mind oda hordják!

Megyen a másik országba, de avval a Hódvilág jányával megyen. Ott is látja, hogy a fiúk, jányok a fát fűrészelik, hasgatják, viszik a Hódvilágnál, a fát. Azt mondja a Hóvilágnak a jánya:

- Hallod, te királyfi?! Mán nem is magázlak, hanem, majd mikor odaérsz a Fekete Tengernek a hetvenhetedik szigetjére, ott lesz három nádszál. De te fogol ott látni különbnél-különb királyjányokat, de egy se kelljen neked, csak az a három nádszál kisasszony kelljen neked!

Mire ezt kiejti a Hódvilágnak a jánya, akkorára a királyfiúnak a lova odaérkezett, még idáig mindig úgy ment a kocsin, a lovát meg sehol se látta.

Azt mondja neki a királyfiú:

- Ó, kedves lovam, hát hogy jöttél utánam?

Azt mondja:

- Hát nagyon nehezen, nagyon nehezen jöttem utánad! Ül fel a hátamra!

Elpattannak űk a Fekete Tengernek a hetvenhetedik szigetjére. Megállanak a szélén. Azt mondja neki:

- Hallgass ide! Ha te most bemensz azér a három nádszálér, olyan ember legyél, olyan ügyes legyél, hogy mind a hármat eccerre vágd le!

Azt mondja a királyfiú:

- Jó!

Akkor a lú a fél orrallyukából ráfűjt a tengerre, poros úton ment a királyfiú a három nádszálért.

- Na eridj! – azt mondja, a lú mondja neki.

A királyfiú bizony úgy levágta a három nádszálat eccerre, hogy a három nádszál alól piros vér bugyogott. Hát ettől megiszonyodott a királyfiú. Kimegyen, viszi a három nádszálat, már megnyerte. Azt mondja a kis lova:

- Mér reszketel?

Azt mondja:

- Hagyjad, kedves lovam! A három nádszál alól piros vér bugyogott fel!
- Az a vén boszorkány vót. Az lopkodta el ezeket a gyönyörűségeket – azt mondja -, a vén boszorkány ellopta és az vót alatta. Az őrizte még idáig, nem akadt emberre, aki ellopta vóna tülle a három nádszálat. De hallgass ide! – a lova mondja neki. – Ezt a nádszálat, ezt a három nádszálat úgy fogd, mint a himes tojást, hogy össze ne ériék. Mert mi mindenütt a levegőn megyünk. De egyet ki ne bontsál, mert ha kibontol egyet, mindjárt nem tudol neki vizet adni, megful!

Azt mondja:

- Jó!
- Na, ülj fel a hátamra!

Felült a hátára, megyen. Hát ez a bolondos királyfiu ahogy ment, gondolja magában ahogy ment, hogy ő bizony kibont egyet! Azt mondja:

- De vajjon honnan adjak neki vizet? Én nem bánom, ha lesz víz, lesz, ha nem, akkor nem! – mer ő már kíváncsi rá, ő kibont egyet.

Hát kibont egy nádszálat, de az olyan, hogy napnak, holdnak járásába szebb teremtés nem vót nálánál.

- Szivem szép szerelme, hamar adjál vizet, mert szörnyű halált halok!

Pippet kapott, a bolond királyfiú nem adott vizet, meghalt. Na, mán egy meghótt. Hátranéz a lú:

- Hát te mit csináltál?
- Hát kibontottam, kíváncsi vótam, hogy milyen.
- Ejnye, ejnye, már nem bírtad megállani!

Megint mennek egy jódarabig. Mán mondja neki a lú:

- Ha mán ezt kibontottad, a többi ki ne bontsd, mer nem lesz szép feleséged!

Megint mennek, megint kíváncsi a királyfiú. Még egyet kibont.

- Hát akkor is megmarad még egy! – azt mondja.

Ez a két nő annak frajcémerje vót, de ez a kettő is csak olyan szép vót. Kibontotta, az is szép vót. De nem tudott neki vizet adni, az is meghótt.

Azt mondja a lú, megént hátranéz:

- Ugyi, most megént kibontottál egyet, megint kárt tettél?

Azt mondja:

- Kárt.
- Na – azt mondja -, most mán nem lesz a feleségednek frajcémerje.
- Na, de ezt ki ne merd bontani, mert ha még a bátyádnak van szép felesége, kedves gazdám, neked még olyan nem lesz!
- Jó – azt mondja -, azt nem bontom fel!
- Majd én mondom – azt mondja -, hol bontsd ki!

Mikor mennek, hát mán a királyfiúnak a kertje alatt mentek. Ott vót egy jó kút. Azt mondja:

- Készítsél egy pohár vizet! – a lova mondja neki.

Felhúz egy vedér vizet, kimer egy pohár vizet a királyfi.

- Na, most már kibonthatod!

Hát mikor kibontja a nádszálat, hát elájult. De a nádszál rögtön:

- Hamar szivem szép szerelme, adjál egy pohár vizet, mert szörnyű halált halok!

Mindjár a pohár vizet odaadja, megmaradt. De mit tesz, a királyfiú ájul elfele a szépségétül.

De ez mán a kert alatt vót, ott vót az erdőjük a kert alatt, hát mán felmentek, hazamentek. Itt pedig a királyfiú ebéd alkalmával érkezett haza. Hanem nem ment be az ebédhő, nem vitte be a feleségit, hanem a legfelsőbb emeletre mentek be űk, fel a feleségével. Mondja a feleségének:

- Megállj lelkem, leszaladok, szijjelnézek, hátha ebédelnek.

Hát ebédelnek. Mindjár köszön ott a bátyjával, az apjával, az anyjával, hódolnak egymásnak.

- Hát fiam, megházasodtál?
- Meg, kedves anyám!
- Na, hozza a feleséged befele!

Mikor beviszi, a vén király is elájult a szépségtül, a vén királyné is, még pedig a bátyjának a felesége evvel onokatestvér vót, evvel a nagyon szép cseléddel. Ezek nagy rokonok vótak. Leviszi a királyfiú a feleségét, leülnek űk is az asztalhoz. Azt mondja a kisebbik királyfiú:

- Na kedves bátyám, ugyi, hogy tanálkoztam olyan asszonnyal, mint neked van?

Azt mondja:

- Tanálkoztál, kedves öcsém! Mostan a te feleséged fejjebb van, mint az enyém. De nem baj! Az én feleségem is szép, a tied is szép!

Hát itt a nádszál kisasszony nem szeretett lakni az urával itt. Azt mondja az urának a nádszál kisasszony:

- Hallgass ide! Én nem szeretek itt lakni! Hanem menjünk édesapámnál lakni!

Mert onnet ragadta el az apjátul az ördögös asszony a Fekete Tengernek a hetvenhetedik szigetjére.

- Vigyél engem innét haza! Ne félj semmit, te meg nem nagyon fogol kellene az én édesapámnak, ne félj semmit, én melléd állok!

- Hát – azt mondja -, menjünk!

Elmennek oda mindjárt, Aranyországba. Ennek a nádszál kisasszonnak az arany király vót az apja. De azt mondja:

- Jól vigyázz! El ne ess a palotámba! Mer ragyog ott az aranytul mindenféle, még az udvarunk is. Jól vigyázz, add ide a kezéd, én megfogom!

Leszálltak a lú hátáru:

- Édesapámat, édesanyámat nagyon tiszteld, ha bemegyünk!

Oda is bemennek, épp akkor ebédelnek. Mindjárt bemegy a királyfiú, térgyig hajlik az apjuka előtt, az anyjuk előtt. Megcsókolta őket, lekezeltek, mondja a jány:

- Kedves apám, ez a megváltóm! Ez váltott meg engemet a tengerbül, ez az én uram!

- Igen, kedves jányom?

- Igen! – mer hamis vót az arankirály.

- Igen, jányom?

- Igen, ez vót az én megváltóm.

- Na nem baj. Megesküdtek mán?

Azt mondja:

- Meg!

- Mégeccer esküdjetek meg!

Mégeccer megesküdtek. Elhitta az arankirály eme királyt a násszát még ezeknek a lakodalmukba. Akkor elkezd a nádszál kisasszony danolni, hogy:

„Kiballagok a vasúthoz, beszélgetni véled

Viszek oda kék ne felejcs, ibolyát tenéked

Én azt hittem hogy megcsalt, megcsaltál te százszor

Ha ja vonat nem érkezik, én meghalok érted.”

Jóni Anna - A kis kemence

Na, eccer vót egy szegény ember. A szegény embernek meghótt a felesége és vett ű egy másik asszonyt el. Hát vót egyetlenegy jánya a szegény embernek is, az özvegyasszonynak is vót egy jánya. De a szegény ember jánya olyan szép vót, hogy széles e világon, vén Magyarországon nem vót párja a szépségre. De a mostoha anyja mindég ütötte. Az ű maga jányát tejbe-vajba fürösztötte, ezt a gyönyörű barna jányt pedig mindig vizes kötéllal ütötte. Itt mindég üti a mostoha anyja, ha nincsen otthol az apja. A kislány meg mit tett? Összeszedte magát, elment szégállatot keresni, aki az apjáé volt. Azt mondja, hogy tanálkozik egy kemencével, a kemence pedig teli vót mindenféle süteménnyel. Egy szép pár arany cipő a kemence szájáho vót téve, félcipő. Egy szép, gyönyörű ötözet ruha is ott vót.

Azt mondja a kemence neki:

- Hallod, kedves jányom! Szedd ki belőlem ezt a kalácsot, meg hommiegy mást, ez mind a tied és – azt mondja – kapard ki belőlem, legyél olyan jó, ezt a tüzet, ezt a hamut.

Azt mondja:

- Jó, kikaparom!

Akkor mindenféle az övé lett, a kislányé. Hát, kis árva jány vót, megtette. Megyen tovább, tanál egy körtefát. Azt mondja a körtefa:

- Te kislány! Szedjél le rullam – azt mondja – néhány körtét, mert nagyon nehéz vagyok, nem bírom ezt a sok körtét magamon.
- Jó! – azt mondja.

Leszedett vagy egy jó fél szekérrel a kisjány körtét. Mindjár megkönnyebedett a körtefa. Megyen ű megyen, hát ott tanál ű egy kis házat. Ott lakik egy asszony, egy ördögös asszony. Azt mondja, hogy:

- Adjon isten jó napot, édes öreganyám!
- Adjon isten neked is, te jány te! Mi járatba vagy?
- Abba a járatba vagyok, édesanyám, hogy szógálatot keresek!
- Kellesz! Épp tegnap tött ki egynek az ideje, hát te álljál be.
- Hát – azt mondja –, jó!

Na, az ördögös asszony elment, meghatta, hogy egy véka köleskását összevegyit egy véka hamuval és azt mondja:

- Nékem azt a véka köleskását nagyon szépen szedd ki a véka hamubul, oszt főzd is meg, tálald is ki, mire én hazajövök!

A kislány nagyon sírt. De a körtefa, meg a kemence megmondta a kisjárnak: „Mihelyt valami bajod lesz, szóljál!” - Adtak neki egy-egy kis sipot. „Fujjad meg ezt a sipot, ha bajod lesz!” – Mindjárt a kisjány megfujja mind a két sipot, mind a kettő odament, a kemence is, meg a körtefa is.

- Hajjátok, mán, mit mondott ez a gazdasszonyom, én ebből a véka hamubul szedjem ki ezt a véka köleskását, főzzem is meg, tálaljam is ki, mire előjön!

- Na, ne busulj semmit!

Rendbe is vót, meg is főzte a jány. Gondolta az ördögös asszony:

- E mán a jány!

- Hát - azt mondja -, ember vagy, fiam! Már hiába - azt mondja -, soká eszek, de megcsináltad!

Akkor megént elment. Akkor megéntelen megint, a nyavalya tudja mán, hogy mit mondott. Csakhogy háromszor ment, én mán nem tudom, hogy mit csinálják meg. Csakhogy három napbul állott az esztendő, nagyon jól viselkedett. Azt mondja, hogy:

- Na, kitótt az esztendőd, fiam, hát mit adjak neked?

- Hát amit teccik adni, azt!

- Na, hát adok neked – azt mondja – pénzt!

- Hát akkor tessék adni pénzt!

Megfizetett amiér egy esztendeig vót, háromszáz forintot. Megyen ű háromszáz forinttal. Sok körtét hagyott a körtefa magából szedni, a sok szép aranruhákat hányta a kemence magából, aranycipőket, ezüstpőket, mindent.

- Szedd össze jányom, oszt vidd el, mert szívességet tettél velem!

Megyen hazafele. Elkukorékolja otthol a mostoha anyjánál a kokas magát. Azt mondja:

- Kukorékú, te szegény asszony! Jön a mostoha jányod, aranyba, bársonyba!

Azt mondja:

- Höss, el, te kokas, hogy a nehéz nyavalya törjön ki! Mit kukorékolysz itt?

Irigylette mán, hogy ezt mondta a mostoha jányárul. Azt mondja, hogy:

- Hmm!

Megyen a jánya, csak megént kukorékolja a kokas:

- Kukorékú, te asszony! Jön a mostoha jányod, aranyba, bársonyba hazafele!

- Hogy a nehéz nyavalya törjön ki, te kokas te!

Belép a jány:

- Jó napot, adjon isten, édesanyám!

- Adjon isten neked is, jöjjön rád a halálos nyavalya minek jöttél ide haza? /Irigy vót./
Na, hadd lássam mán, mit szógáltál?

Mutatja szegény, hogy mit szógált. Azt mondja az asszony az ű saját jányának:

- Na, most mán te vedd fel magadat és eridj te is szógálni!

Szintén arra megyen a jány, amerre ez a kisjányka ment. Azt mondja a kemence, akkor mán nem vót benne kalács, semmi se. Azt mondja:

- Hallod te jány? Pizskáld ki belőlem ezt a hamut! Jó tett helyébe jót várjál!
- Bizony nem pizskálom, inkább addig is tejes-vajas pogácsába harapok, oszt haladok!
- Na – gondolja a kemence -, eridj!

Megtanálja a körtefát. Azt mondja:

- Te jány! Szakits le rullam egy néhány körtét, mert olyan nehéz – azt mondja – hogy nem birom!
- Bizony nem szakitom én! Inkább addig tejes-vajas pogácsába harapok, oszt haladok magamnak!
- Na, eridj!

Elmegy a vén ördögösnél, beállott. Annak is kitötött egy véka köleskását, egy véka hamuval összevegyíti, hogy csinálja meg ű is és főzze meg, úgy, mint eme jány megfőzte. De annak nincs segítség, nem tudta megfőzni. Hazajött a vénasszony, hát semmire vót kész. Megverte. Jól elverte oszt elhajtotta. A kokas az asszonnak az ablakára ugrik.

- Kukorékú, te vénasszony! Jön a jányod, agyba, vérbe!
- Te kokas, hogy a baj jöjjön rád – azt mondja -, hát ez a kokas mindent beszél!
- Hát jön a jányod agyba vérbe!

Hazajön a jánya, ki van sírva a szeme, tiszta vér, összeverte a vén ördögös asszony, mer nem tudta a parancsot teljesíteni. Azt mondja:

- Hát mit csináltál? – a jány mondja neki, eme. – Ugye, nem tisztítottad ki a kis kemencét?

Azt mondja:

- Nem!
- Ugye – azt mondja – a körtefáról se szedtél körtét?

Azt mondja:

- Nem! Inkább - azt mondja - tejes-vajas pogácsába haraptam, oszt haladtam!
- Na látod? Én kitisztítottam a kemencét és a körtefáról is szedtem, azok adták nekem ezt a ruhát!

Az anyja összeölte a saját pulyáját, az is megverte.

A mai napig is élnek, ha meg nem hóttak.

Varga Józsefné Nagy Erzsébet – A rest lány

Vót egy szegény asszony, annak vót egy nagyon rest lánya. Az asszony nem tudott vele mit csinálni, mert a jány semmit a világon nem dolgozott.

Az asszony elővette, agyba-fübe verte a seprűvel. Kizavarta az udvarra.

Megyen arra a királyfi hintóval, megáll. Azt mondja a királyfi a szegény asszonynak: Mondja jóasszony, hát mért bántja maga azt a jányt? Mért bántom? Olyan ügyes azt mondja, hogy mán az ereszet is megfonta. Ne bántsa csak, adja csak ide, majd én elviszem adok neki munkát! Fel is ülteti a király a jányt a kocsira és elvitte. Na, mikor elvitte, na lányom! Adok én neked annyi fonni valót, hogy nem kell az ereszt megfonni! A jányt bezárták egy szobába, akkorap összehordtak neki annyi kendert, hogy ugy tele vót a szoba, hogy a lány megse tudott tülle mozdulni. Hej, a jány megebédelt, beviszik neki a vacsorát. Hozzákezdett nagyon busulni, de a vacsora nem kellett. Bemegy egy öregasszony, azt mondja neki: Mondjad jányom, mit busulsz? Hát hogyne busulnék, mikor a felséges királyatyám azt mondta, hogyha reggelre én ezt a kendert meg nem fonom, a fejem ott nem lesz, ahun van! Ne busulj jányom, had egyem meg a vacsorádat! Majd reggelre megfonom! Egye meg öreganyám, én ugysem eszem! A jány lefeküdt, aludt magának reggelig, az öregasszony megfonta reggelig egy szálig. Majd a szakácsné reggel felkél, megyen nézni a jányt, benéz a kócslyukon, hát látja, hogy a fonal egy szálig meg van fonva. Szalad a királyhoz: Felséges királyatyám! A kender egy szálig meg van fonva! Ne bántsátok akkor, hadd aludjon! – azt mondja. Vigyétek be neki a reggelit, tegyétek le, mert az az egész éccaka mindég dógozott! Na jól van, bevitték neki az ebédet, früstököt, a lány felkőtt, evett, jót nevetett a markába, hogy ü nem csinált semmit. Majd másik este a király kiadta neki a parancsot, hogy reggelre azta rengeteg fonalat mossá ki, de szárítsa is meg és gombolyítsa is fel! Hü, azt mondja, e mán nekem megint nagy feladat! Elmegyen este az öregasszony megint. Na jányom, azt mondja, ugy látom, mán megint szomoru vagy! Mi a feladat. Kedves öreganyám! Hogyne lennék szomoru, milyen nagy feladatot adott a király! Ezt a sok fonalat mossam ki, szárítsam ki, de reggelre gombalyítsam is fel! Ne busulj jányom, add ide a vacsorádat, had egyem meg! Meglesz minden reggelre, amit rád parancsoltak. Egye meg öreganyám! Megette az öregasszony a vacsorát, kimosta, kiszapulta, reggelre fel is gomalyította. Másnap reggel megy a szakácsnő nézni. Azt mondja: Felséges királyatyám! Hát a fonal olyan gyönyörű hófehér, rendbe van minden! Jól van, ne szóljatok neki semmit, hadd aludjon, mert egész éccaka dógozott. Bevitték neki a reggelit, az ebédet. A jány megette a reggelit is, az ebédet is. Majd este beviszik neki a vacsorát. Majd beüzen a király, ha reggelre az a rengeteg sok vászon mind meg nem lesz szüve, akkor a feje ott nem lesz a helyén! Hej,

akkor vót mán a jánynak eccer nagy bánatja! Mégcsak a mosás, a mosás, de megszűvés! Az lesz a legnagyobb dolog! Ott busul megént, ott sóhajtozik, megént bemegy egy öregasszony. Mit busulsz kedvesem! Hát hogyne busulnék, mikor a királyatyám azt mondta, hogy ez a rengeteg fonal meg nem lesz reggelre szűve, akkor a fejem ott nem lesz a helyén! Jól van, jányom, ne busuljál, hadd egyem meg a vacsorád! Megette az öregasszony a vacsorát. Na jányom, feküdj le! Az a feladatod, majd, mikor a legjobb dógod lesz, akkor csak miránk, mind a hármunkra gondoljál! A jány lefeküdt, az öregasszony csett-csatt, hozzákezdett szüni, azt a rengeteg vásznat mind leszűtte, annyi vászon vót, hogy a szobába nem is fértek. Felkél reggel a szakácsné, elmegyen megnézni, látja, hogy a rengeteg vászon mind a szobában van. Szalad a királyhoz. Felséges királyatyám, a jány mindent megszűtt az éccaka, azt a sok rengeteg vászont, hogy még járni se lehet a szobába! Megy a király arra, nézi, hát tényleg a jány fekszik, a vászonnal tele a szoba. Azt mondja a király: Na, papot kell hini, mert én evvel megesküdk, mert ettől a világon ügyesebbet nem kapok! Jól van! Mikor megesküdtek, eccer mikor áll a nagy vacsora, azt mondja a jány: Hej kedves királyfi, nekem van három nagynéném, de szeretném, ha azok megjelennének itt a vacsorán! Jaj, eccer csak úgy törik, marják a padlást, bujnak befele a három öregasszony. Mikor meglátja a király, hát megijedt tüllük. Mingyán asztalt teritenek, leül a három öregasszony. Odamegy a király. Hajja, kedves öreganya, miért van magának olyan rettenetes nagy foga? Miért királyfi? – Azért, - azt mondja – mert világéletembe nagyon sok kendert megrágtam! A másiknak: Hajja kedves öreg, hát magának miért van olyan nagy szeme? Miért királyfi? – Azért, - mert cikágéletembe nagyon sok fonalat kimostam, meg megtekertem! Jaj, azt mondja, akkor az én feleségemnek is ilyen lesz? Ilyen bizony! Kérdezi a harmadikat: Kedves öreganyám, hát maga miért olyan hétszer duccos? Azért, mert világéletembe nagyon sok fonalat megszűttem! Azért van elől-hátul ducc! Jaj, azt mondja, én többet a feleségemet nem engedem se szüni, se fonni, azt mondja, semmit a világon, hogy az is ilyen pocsék legyen! A három öregasszony megvacsorált, összezsápták magukat, elmentek, a királyfi ma is él, meg a felesége, ha meg nem hótt.

Varga Józsefné Nagy Erzsébet – Lavorütő vár

Vót egy szegény ember a világon, annak vót egy árva kisjánya. Azt mondja a kisjány az édesapjának: Édesapám, én elmegyek szógálatot keresni, mert így ketten nem élünk meg! - Eridj jányom! A kisjány a nagyvilágot a nyakába veszi, elindult szógálatot keresni. Eccer betévedt a királynál. - Megpróbálom – gondolta -, hátha kapok szógálatot a királynál! Meg is fogadták a kisjányt pulykapásztornak. Persze a király nőtlen vót, a kisjány pedig mán férjhezmenendő vót. Eccer a király meggondóta, hogy neki meg kellene nősülni. Azt mondja a szobajánnak meg a szakácsnénak: Idehallgassatok! Én mán országot, világot bejártam de kedvemre valót nem tanáltam. Megpróbálom, csinállok egy bált! Hátha az én mátkám eljön a bálba! Meg is próbálta a királyfi, csinált egy bált. A szobajány és a szakácsné készültek. Ahogy készültek a bálra, eccer azt mondja a király a szobajánnak: Hozzad csak a lavort, hadd mosakodjak meg! Ezt meg a kis pulykapásztor meghallotta, felkapta a lavort, viszi befele a királynak. A király meg püff-paff, agyba fübe verte a kisjányt a lavorral. - Takarodj, te kis piszkos, még te merted behozni nekem a lavort! A kisjány meg kiment sirva, hogy ütöt a király összeverte a lavorral. Persze a szobajány, a szakácsné és a király elmentek a bálba. A kisjány otthonmaradt, ott siránkozott, hogy ütöt a király, hogy összeverte a lavorral. Elment oda egy öreg ember: Mit sirsz kisjányom? - Hogyne sírnék, mikor mindenki elment a bálba, engemet itthun hagytak, ennek tetejére engemet a lavorral össze is vertek! - Na, nem baj kisjányom, nesze csak, adok neked egy diót, nyisd ki, van benne ezüstruha, vedd magadra, elmész te is a bálba! A kisjány mingyán a dióhajt kinyitotta, kivette belüle az ezüstruhát, elment a bálba. Hü, a király mikor meglátta, a kisjány rögtön megtetszett neki. Mingyán a király kérdezi, hogy hová való maga, nagyságos kisasszony? - Én, lavorütő várba! Erre a király hozzákezdett gondolkozni, hogy ü mán országot, világot bejárt, de ü még a lavorütő várnak a hírét nem hallotta. Arra mulattak ük nagyon szépen együtt. Tizenkét óra után a kislány kisüdürgött, eltűnt. A király mikor hazament, másnap borzasztó nagy bánatja volt, hogy eltűnt a kisasszony és ü nem tudja hová. Hetedhét országot bejárt, de lavorütő várnak hírét soha nem hallotta. Megént gondolt egyet a király: Jól van, csinállok mégegy bált! Háthogyha megjön! Ugy is vót, megént másik vasárnap csinált a király egy nagy bált. Nagyon megparancsolta a szakácsnénak és a szobajánnak, hogy vigyék be neki a kefét. Kapja magát a pulykapásztor, viszi be neki a kefét. Persze a király megharagudott rá: Te kis piszkos, megént te hozod a kefét? Jól elverte a kefével a kisjányt. Megy a kisjány kifele sirva. Na, megint kikaptam a királyatyámtul – azt mondja – a kefével. – Jól van, minek mentél be? A király a szakácsnéval, a szobajánnal felötöztek, elmentek a bálba. A kisjány otthon maradt, csak ott sirdogált. Megént odament az

öregember. Mit sirsz kisjányom? - Hogyne sirnék - azt mondja – mikor megént összevert a királyatyám a kefével! - Na nem baj kisjányom, adok neked egy másik diót, nyisd ki, ötözz fel, eridjél el a bálba. De ha a király fogja kérdezni tülled, hogy hová való vagy, monddjad neki, hogy a kefeütő várba. Ugy is vót. A kisjány szépen felötözött, elment a bálba. Nagy öröme vót a királynak. Mingyán hozzákezdi mulattatni. Kérdezi tülle: Hová való? - Én? Kefeütő várba! - Na, a multkor Lavorütő vár vót, most meg Kefeütő vár! - azt mondja. - Hun fogom én ezt megtanálni. - Ha ügyes, tanálja meg! Tizenkét óráig mulattak, a kislány megint kiosont a király keze közül. A királynak nagy bánatja vót, hazament. - Na, még csinállok egy próbát, de mostmán a kezemből többet nem megyen ki! Harmadikszor is a király csinált egy nagy bált, megént ötözött a király, megént megparancsolta a szakácsnénak meg a szobajánynak, hogy neki vigyék be a pálcáját, mert ü indul el. Ezt a kis pulykapásztor meghallotta, szalad a pálcájával befele. Hü, mikor a király meglátta. - Megént te hozod a pálcát? Jól elkente a pálcával. Megént megy a kisjány sirva kifele. - Mi baj van? - Összevert a királyatyám a pálcával! - Nem baj, minek mentél be? Elment a király a bálba, a szakácsné és a szobajány is. A kis jány megént otthun maradt. Majd megént elment az öregember. - Mit sirsz, kisjányom? - Hogyne sirnék, mikor megént összevert a királyatyám a pálcával! - Na nem baj kisjányom, itt a harmadik dió! Nyisd ki, ötözz fel, eridj el a bálba. De most mán nagyon vigyázz magadra, mert most mán a gyürüt is oda fogja adni! A gyürüt hozd el magaddal! A kapunál a katonaság fog állani, hogy a király tudta nélkül senkit se engedjenek ki. De ha te mész kifele, monddjad az őrségnek, hogy menjenek be egy pár pohár borra, mert hivatja őket a király. Akkor te ki tudsz jönni. Ugy is tett. Elment a kisjány a bálba, a király mingyán karonfogta. - Na, most mán a kezemből nem mész ki! Hát osztán addig beszélgettek, hogy összeismerkedtek újra megint, a király a gyürüt rögtön a jánynak az ujjára huzta. Na jól van. A király el vót bizakodva, hogy, tudta, hogy az ü tudta nélkül a kapun a világon senki sem tud kimenni. Eccer, ugy éjfél után a jány gondolt egyet, azt mondda a királynak: Ha szabad lesz, kimegyek egy kicsit! - Tessék! A jány kiment, egyenesen a kapuho fele rohant, azt mondja az őrségnek: Menjenek be gyorsan, a királyatyám hivatja magukat egy pár pohár borra! Persze ennek az örök megörültek, beszaladtak, a lány meg arra elosont. Mikor bemennek az örök a bálba, mindjárt kérdi a király: Minek jöttetek? - Hát a királykisasszony parancsolta! - Hü – azt mondja – megént meglógott a királykisasszony! Na akkor, mikor elment a kisjány megént haza, elmúlt a bál, a királynak nagy bánatja vót, bánatjába beteg vót a király, mert hetedhét országot bejárta, de ezeknek a városoknak nem hallotta hírét. Majd eccer azt mondja a király a szakácsnénak: Süssön neki egy kis pogácsát, de nagyon finom legyen! A szakácsné hozzákezdt neki pogácsát sütni, erre a kis Hamupüőke a gyürüt az ujjáról lehuzta, beletette egy pogácsába. Éppen az a pogácsa tanált a királynál bemenni,

amelyikbe a gyűrű vót. Mikor a király beleharap a pogácsába, a gyűrű rögtön a szájába került. Akkor hozzákezdett: Szakácsné, szobajány, de hozzám azonnal raportra! Baj van! Szalad a szobajány, a szakácsné. - Mi baj van? Itt a gyűrű! Ki tette a pogácsába a gyűrűt? Hát ők nem tudják, azt mondják. - Fejeteiket veszem, mert a pogácsát tik csináltátok és tikteken kívül ott senki nem járt! A szakácsné és a szobajány nagyon hozzákezdtek sirni, hogy ők nem tették ele a gyűrűt. Kimennek a konyhába, nagy bánatosan. A kis Hamupüppőke: Mit sirtok? – azt kérdi. - Hogyne sirnánk – azt mondják – mikor a gyűrű a pogácsába vót, a király meg meglelte, most mán, ha meg nem mondjuk, hogy ki tette bele, minekünk a fejünket veszi! - Ne törjétek csak rajta a fejeteiket! Kérdezzétek csak meg a királytul, hogy kitette bele a pogácsába a gyűrűt, majd én meg fogom mondani! Arra bemennek: Királyatyám, azt mondta Hamupüppőke, hogy hát tessék tülle megkérdezni, majd meg fogja ü mondani! Mingyán behivatták Hamupüppőkét. - Na te kis piszkos, mondd csak meg, hogy ki járt itt? Ki tette a fél gyűrűt a pogácsába? - Hát királyatyám, ha akarja tudni, majd én megmondom! – azt mondja. - Na, mondd csak gyorsan! - Én! – azt mondja. - Te tetted? Hát, hogy jöttél te ahhoz? - Hát királyatyám, hogy jött ahhoz, hogy engemet jól összepüfölt a lavorral? Jusson csak a királyatyámnak eszébe, hogy a Lavorütő várba való vót a kisasszony! Hát engemet vert össze a lavorral! Másodszor pedig a kefével püfölt össze! Én vótam az, akit összevert! Jól van, hát tudom, hogy tégedet vertelek össze. Eridj csak kisjányom, gyorsan ötözz csak fel! A kis pulykapásztör kiment, felötözött szépen. Először felötözött az ezüst ruhába, másodszor felötözött az aranyruhába, harmadikszor felötözött a gyémántruhába. - Jól van kisjányom, téged kerestelek! – azt mondja. Bárókat, hercegeket hitt, nagykalapu tótókat, megcsinálták a nagyszerű lakodalmat még most is mulatnak, ha el nem fogyott az innivaló.